

“No vaig voler anar a una illa deserta amb el pare i al cap de quinze dies es va matar”

David Vann (Adak, Alaska, 1966) ha aconseguit l'èxit amb el llibre *Legend of suicide*, un recull de relats que giren al voltant del suïcidi del seu pare. El relat més extens és la novel·la *Sukkwan Island*. Editada en molts països separatament, l'acaba de publicar l'Editorial Empúries, en versió de Francesc Rovira.

—Heu escrit una sèrie de relats al voltant del suïcidi perquè sempre hi ha un misteri al darrere, moltes preguntes obertes?

—Exacte. Cada persona de la meua família té versions diferents sobre el suïcidi del meu pare i és perquè tothom se'n creu culpable, a més d'irritat i angoixat. Durant els tres anys següents al suïcidi vaig dir a tots els meus amics que havia mort de càncer, per la vergonya que implica el suïcidi d'un pare.

—Us va costar gaire, d'alliberar-vos del xoc pel suïcidi, al moment de començar a escriure els relats?

—Molt. Vaig trigar més de deu anys a trobar una veu, un to. I, llavors i tot, els primers tres anys, havia de llençar tot allò que escrivia perquè no sabia com distanciar-me'n. Finalment, me'n vaig sortir llegint uns autors que em van ser de molta ajuda perquè reeixien a transmetre les emocions a través d'una via indirecta, sobretot a través dels paisatges.

—Per què vàreu escriure diverses històries, totes poc o molt relacionades amb el suïcidi del pare?

—Perquè en cap no aconseguia acostar-me al pare i la sensació era d'una gran insatisfacció, especialment quan les històries eren encantadores. Fins que no vaig escriure *Sukkwan Island*, perquè hi ha molta desesperació, en la figura del pare. Per això és la que m'ha sortit més llarga.

—Per tant, cal dir que *Sukkwan Island* és la més autobiogràfica, que el pare us va dur a una illa deserta quan teníeu tretze anys?

Amb la novel·la 'Sukkwan Island', traduïda per Empúries, David Vann s'acosta a la figura del seu pare suïcida, salvant-lo del suïcidi i fent-lo viure en una illa deserta amb el fill.

JORDI PLAY

David Vann va néixer a l'illa Adak, a Alaska, i actualment viu a Califòrnia. És un fenomen de vendes a França i als Estats Units.

—No. Hi ha relats que són autobiogràfics i *Sukkwand Island* és ficció. Mai no vaig anar a una illa solitària amb el meu pare. I tampoc no he anat mai a aquesta illa, perquè volia ser lliure per a crear el paisatge des de la meua imaginació i poder ajustar-hi els personatges i la trama. De totes maneres, no vaig pas haver-me'l d'inventar del tot. L'illa es troba a cinquanta quilòmetres de la meua ciutat i el paisatge, per tant, m'és, en línies generals, familiar. Però de petit m'era mític, perquè no l'havia trepitjat, i em vaig quedar amb aquesta mistificació per poder perfilar-lo lliurement. De fet, el paisatge anava canviant a mesura que el descrivia.

—Tot és ficció, no hi ha ressons personals?

—Sí que n'hi ha. La veritable història és que vaig néixer a Alaska, el pare es va separar de la mare i vaig anar a viure a Califòrnia, com el nen protagonista. Un dia el meu pare em va demanar si volia anar amb ell a Alaska, jo vaig dir-li que no i al cap de dues setmanes es va matar. Això em va causar un gran sentiment de culpa, perquè potser si li hagués dit que sí no s'hauria suïcidat. Per això el nen de la novel·la diu que sí.

—Allò que costa més d'admetre de la novel·la no és, pregunto, que la mare deixi alegrement que el seu fill de tretze anys se'n vagi amb un pare conflictiu a viure sols en una illa deserta durant un any, és a dir, amb el dur hivern d'Alaska inclòs, i en condicions precàries, sense una casa com cal?

—Té gràcia, això que em dieu, perquè a França moltes mares em van dir que cap no ho hauria permès. Però a Amèrica no ha semblat estrany a ningú. Potser perquè el divorci hi és molt habitual i tothom dóna per fet que els pares o mares separats tenen dret a estar amb el fill una temporada. Com que el nen havia viscut sempre amb la mare, era gairebé obligat que el pare se'l pogués endur una temporada. La meua bé m'ho va autoritzar, tot i saber que el pare anava a un psiquiatre i tenia tendències suïcides. A més, després del suïcidi la mare em va regalar les armes del pare, entre les quals hi havia la que havia fet servir per a matar-se. Si parlem de conductes imprudents, aquesta en seria una altra.

—El pare de la novel·la no vol pas recuperar el fill, establir-hi una relació íntima, i d'amistat o companyonia, com sembla que seria la seva intenció quan vol endur-se'l a l'illa, sinó rescatar-se ell mateix, oi?

—És veritat. El pare no ha tingut mai cap interès pel fill. No se n'ha preocupat mai. Estava massa preocupat pels seus problemes personals, per la seva angoixa. És incapaç de veure el seu fill.

—També s'equivoca quan vol establir-se en un lloc, perquè és un rodamon, com es veurà a la segona part de la novel·la.

—Se'n va a l'illa per a fugir dels seus problemes però desconeix que el món salvatge és un lloc terrible per a escapar-se perquè el món salvatge és com un mirall gran, un escenari teatral envoltat de miralls, i això fa que pare i fill pateixin una forta pressió. Tots els seus problemes els cauen al damunt. I a més la natura, penso, no té sentit per si mateixa. Serveix per a perfilar el caràcter dels personatges.

—I en cap moment no sembla gaudir de la bellesa del paisatge. Tampoc no li encomana al fill cap filosofia de vida. És incapaç de donar-li cap lliçó, cap consell, ni servir-li d'exemple, de model, de res.

—En efecte. Tot allò que el fill podia haver après és un fracàs. L'única cosa que aprèn és a descobrir que el pare no li podrà ensenyar res de profit, que no el podrà educar, perquè quan li explica, al començament, com es va construir el món, és una fantasia ridícula que revela l'angoixa de pare per la condició humana i el seu desencaix social.

—Una de les sorpreses de la novel·la és que el nen sembla que serà el protagonista i finalment ho serà el pare.

—També va ser una sorpresa per a mi, perquè no ho havia previst. Em pensava que caldria refer tot allò que havia escrit, però vaig veure que la sorpresa era inevitable. I, a més, això em va donar una gran llibertat, perquè em va desfer els plans previs. Algunes vegades la literatura consisteix en això, a obrir un espai on tot és possible. Escriure té una part d'inconsciència. No es pot controlar, preveure, tot. He creat una espècie de filosofia que és la que explico als meus estudiants, que tenir

una idea és la pitjor cosa que li pot passar a un escriptor.

—Però sense una idea prèvia no la pots capgirar, com heu fet amb *Sukkwand Island*.

—Ben vist. Jo vull dir que a vegades és bo de començar sense cap idea. Ara he començat una novel·la sense tenir-ne cap. M'estimo més pensar en personatges i llocs, abans que no en idees.

—Hi ha gaire gent a Alaska que fa això que fa el pare de la novel·la, d'anar una temporada una illa deserta en condicions de vida extremes, per a allunyar-se del món civilitzat?

—Hi ha més gent que ho pensa que no pas que ho faci. És un ideal de vida. A Alaska molta gent s'imagina que viure en una illa deserta és una vida meravellosa, lliure, fàcil. Alaska és un lloc idoni per a pensar això. De fet, aquest és l'autèntic somni americà, n'estic convençut. El somni americà són pas els diners, el poder o la fama, és poder reinventar-se un mateix.

—El jove Hemingway ho feia amb el pare, això d'anar a viure sols a la cabana d'un llac, vivint de la pesca i la caça, però a l'estiu, només.

—I, a més, tant la caça com la pesca, i també el paisatge, ho veia com el mirall d'un mateix. Les descripcions que fa del riu a *Més enllà del riu i sota els arbres* són les del pensament, del món interior del personatge. Hemingway i jo compartim experiències literàries similars, al final, perquè podem parlar dels personatges a través d'un lloc. Hemingway em fascina i ha exercit una gran influència sobre mi. L'he llegit a fons.

—Perquè es va suïcidar i, a més, era fill de suïcida?

—No. El suïcidi és allò que no m'agrada d'ell. Me'n fascina la manera d'escriure, influït per Gertrude Stein, de forçar la sintaxi, de capgirar-la. Hemingway trenca la sintaxi, supera la sintaxi convencional per a deixar net el contingut del text. Bàsicament, allò que trenca és la relació entre els substantius i els adjectius. Això ho he après d'ell. És la raó per la qual m'agrada, que és el contrari d'allò que agrada a tothom. A la gent li n'agrada la cohesió de la sintaxi i a mi, el trencament.

Lluís Bonada